

การศึกษาลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่าเรื่องจากภาพ
ผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจาก
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565
A Study of the Characters, Settings, and Storytelling Through
Illustrations in Fiction Books for Children Winning an Award of
Excellence from the Office of the Basic Education Commission
from 2017 to 2022

ไพบูลย์วรรณ จิตพัฒนกุล¹ และศิริพร งามขจิต^{2*}

Paiboonwan Jitpattanakun¹ and Siripon Ngamkajit^{2*}

Received : March 29, 2023; Revised : April 8, 2023; Accepted : April 9, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะการสร้างตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบฉากที่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการเล่าเรื่องจากภาพที่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า 1) การสร้างตัวละคร ได้มีการศึกษาการสร้างตัวละคร 5 ประเภท แต่พบเพียง 3 ประเภท โดยเรียงลำดับพบมากที่สุด ลำดับที่1 ตัวละครแบบ

¹⁻²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง; Faculty of Humanities and Social Muban Chom Bueng Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : siripon14463@gmail.com

Citation : Jitpattanakun, P. and Ngamkajit, S. (2023). A Study of the Characters, Settings, and Storytelling

Through Illustrations in Fiction Books for Children Winning an Award of Excellence from the Office of the Basic Education Commission from 2017 to 2022. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(2) : 205-224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.33>

สมจริง ลำดับที่2 ละครแบบบุคลาธิษฐาน และลำดับที่3 ตัวละครแบบเหนือจริง 2) องค์ประกอบฉาก จากการศึกษาพบว่าองค์ประกอบฉาก 3 ประเภท พบมากที่สุดลำดับที่1 ฉากมีความสมจริง ลำดับที่ 2 ฉากที่ช่วยการดำเนินเรื่อง และลำดับที่ 3 ฉากที่ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นลักษณะตัวละครชัดเจน 3) องค์ประกอบการเล่นเรื่องจากภาพ การศึกษาพบว่าองค์ประกอบการเล่นเรื่องจากภาพ มี 4 ประเภท พบมากที่สุดลำดับที่ 1 ภาพประกอบทำหน้าที่ควบคู่ไปกับเรื่อง ลำดับที่2 ภาพประกอบทำหน้าที่มากกว่าเรื่อง ลำดับที่3 ภาพประกอบเรื่องแบบตรงไปตรงมา และลำดับที่ 4 ภาพเล่าเรื่องเอง

สรุปผลการศึกษาลักษณะของการสร้างตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่นเรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565 จะเห็นได้ว่าผู้เขียนต้องการสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ง่าย จึงมีการใช้ลักษณะตัวละครและฉากแบบสมจริง ที่ผู้อ่านพบเจอในชีวิตจริง อีกทั้งยังใช้ภาพประกอบทำหน้าที่ควบคู่ไปกับเรื่อง ยิ่งเป็นตัวช่วยเสริมความสนใจ สร้างความเข้าใจ นำไปสู่จินตนาการ ช่วยพัฒนาความคิดของเด็กให้มองโลกทัศน์กว้างมากขึ้น

คำสำคัญ (Keywords) : ลักษณะของตัวละคร, ฉาก, องค์ประกอบการเล่นเรื่องจากภาพ, วรรณกรรมสำหรับเด็ก, รางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research study employs a qualitative research method to explore: 1) the development of the characters, 2) the scenes, and 3) the styles of storytelling through illustrations in the fiction books for children winning an award of excellence from the Office of the Basic Education from 2017 to 2022. The research findings are as follows. In terms of developing the characters, this research study finds three types of characters. The most frequently found characters are realistic, personified, and surrealistic characters. In terms of setting the scene, this research study finds three types of scenes. The most frequently found settings are the settings that are realistic, narrative, and descriptive of the characters. In terms of telling stories through illustrations, this research study finds four styles of storytelling through illustrations. This research study finds that the illustrations narrate the story; feature the story; accompany the story side by side, and function

Citation : ไพบูลย์วรรณ จิตพัฒนกุล และศิริพร งามขจิต. (2566). การศึกษาลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่นเรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 205-

more than telling the story. In summary, the research findings show that the authors of the books aim to simplify the stories by developing realistic characters and scenes, which readers could experience in real life. Furthermore, the research findings show that the authors illustrate the books to generate attraction and comprehension and help children to fancy and develop their broad visions.

Keywords : Character, Setting, Storytelling, Children's Literature, Books Winning an Award of Excellence from the Office of the Basic Education Commission

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาเด็กด้วยการใช้หนังสือถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยส่งเสริมด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตนาการ เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน เมื่อเด็กมีนิสัยรักการอ่านแล้วก็จะส่งผลต่อยอดความคิดในการส่งเสริมความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และพัฒนาด้านต่างๆ ดังที่ สติปัญญา อุภาววัฒน์ นามศิริ (2564) ได้กล่าวไว้ว่าหนังสืออ่านสำหรับเด็กและเยาวชนควรเป็นหนังสือที่เหมาะสมกับวัย มีคุณค่าเสริมสร้างความคิดและจินตนาการ งานวรรณกรรมซึ่งจัดอยู่ในประเภทของหนังสือบันเทิงคดีจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างเยาวชนให้โตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

ทั้งนี้ในการเลือกหนังสือที่มีการแฝงแนวคิดส่งเสริมความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และพัฒนาสติปัญญาแล้วนั้น ควรเลือกหนังสือที่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กให้เปิดใจอมรับการอ่านหนังสือและเข้าใจเนื้อเรื่องได้ง่าย ซึ่งองค์ประกอบของตัวละคร การสร้างฉาก และการสร้างองค์ประกอบภาพถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการส่งเสริมเนื้อหาให้เด็กความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ง่ายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวความคิดของ วิลเลียมส์ ฆาปนตรี (2560 : 6) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างตัวละครที่ผู้ประพันธ์จะต้องวางแผนกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะเลือกบุคลิกลักษณะนิสัยอย่างไรเป็นตัวละครในเรื่อง และผู้ประพันธ์จะสร้างให้ตัวละครมีลักษณะความคิด พฤติกรรมของตัวละครที่มีอิทธิพลต่อผู้อ่าน สามารถทำให้อ่านรู้สึก และยังมี นิติยา วรณกิตร์ (2562 : 115) กล่าวว่า ฉากเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพความคิดของผู้เขียนชัดเจนขึ้น ฉากมีความสำคัญอย่างยิ่งทำให้งานเขียนหนังสือบันเทิงคดี เพราะนอกจากจะเป็นสถานที่สำหรับให้ตัวละครได้บทบาทแล้ว ฉากยังมีส่วนเสริมและสนับสนุนความสมบูรณ์ของเรื่องที่เขียนขึ้น

Citation : Jitpattanakun, P. and Ngamkajit, S. (2023). A Study of the Characters, Settings, and Storytelling

Through Illustrations in Fiction Books for Children Winning an Award of Excellence from the Office of the Basic Education Commission from 2017 to 2022. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(2) : 205-224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.33>

อีกทั้ง LI NINGMIN.(2560 : 2) ภาพประกอบที่ชัดเจนเพื่อให้เด็กสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และช่วยกระตุ้นๆ ให้ได้เด็กพัฒนาความคิด

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่นเรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565 แสดงให้เห็นถึงการสร้างตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่นเรื่องจากภาพงานวรรณกรรมสำหรับเด็ก เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาและจัดทำวรรณกรรมสำหรับเด็กสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาลักษณะการสร้างตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบฉากที่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการเล่นเรื่องจากภาพที่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาลักษณะสร้างตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่นเรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดี สำหรับเด็กช่วงอายุ 6-11 ที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างปีพุทธศักราช 2560 - 2565 จำนวน 6 เล่ม ดังนี้

Citation : ไพบุลย์วรรณ จิตพัฒนกุล และศิริพร งามขจิต. (2566). การศึกษาลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่นเรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 205-

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง	ปีที่ได้รับรางวัล (พ.ศ.)
1	อยู่วังสระปทุม	สุมาลี บำรุงสุข	2560
2	โลกของมดแดงกับแดงกวา (เอย ด้วย!)	งามพรรณ เวชชาชีวะ	2561
3	สืสหายกับต้นไม้ 100 ต้น	กฤษณะ กาญจนา และวชิราวรรณ ทับเสือ	2562
4	ก ไก่ไดโนเสาร์	ชีวัน วิสาสะ	2563
5	แม่วัด	ยูโตะ ฟุคุยะ	2564
6	อยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต	ติณณา ตรียานนท์	2565

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาลักษณะการสร้างตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่าเรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดี ที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560-2565 และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหมด 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560-2565

1.2 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์ลักษณะการสร้างตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 วิเคราะห์องค์ประกอบฉากที่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 วิเคราะห์องค์ประกอบการเล่าเรื่องจากภาพที่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Citation : Jitpattanakun, P. and Ngamkajit, S. (2023). A Study of the Characters, Settings, and Storytelling

Through Illustrations in Fiction Books for Children Winning an Award of Excellence from the Office of the Basic Education Commission from 2017 to 2022. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(2) : 205-224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.33>

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาลักษณะการสร้างตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่นเรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดี ที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560-2565 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ตัวละคร การสร้างตัวละครได้มีการแบ่ง 5 ประเภท ได้แก่ 1) การสร้างให้สมจริง 2) การสร้างตามอุดมคติ 3) การสร้างแบบเหนือจริง 4) การสร้างตัวละครแบบฉบับ 5) การสร้างตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน

ผลการศึกษาพบว่าการสร้างตัวละคร 3 ประเภท ได้แก่ 1.1 ตัวละครแบบสมจริง 1.2 ตัวละครแบบเหนือจริง 1.3 ตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน ดังนี้

1.1. ตัวละครแบบสมจริง มีลักษณะที่เป็นไปตามธรรมชาติ การสร้างให้สมจริงคือการสร้างตัวละครให้มีลักษณะที่เป็นไปได้ตามธรรมชาติ ฉะนั้นผู้ประพันธ์จึงจำเป็นต้องรู้ว่าของจริงนั้นมีลักษณะและธรรมชาติเป็นอย่างไร เช่นถ้าตัวละครเป็นมนุษย์ก็ควรแสดงธรรมชาติของบุุคคลให้ชัดเจน หรือหากตัวละครเป็นสัตว์ ผู้ประพันธ์ก็จำเป็นต้องรู้จักวิทยาและธรรมชาติของสัตว์เช่นเดียวกัน พบการสร้างตัวละครให้สมจริง ดังจะอธิบายทีละเรื่อง ตามลำดับ ดังนี้

(1) เรื่องโลกของมดแดงกับแตงกวา (เอยด้วย!) (2562) พบการสร้างตัวละครที่มีการประกอบอาชีพและการที่คนส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพจึงมีอาชีพที่ผลิตผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก ดังความว่า

“พ่อเป็นสัตวแพทย์ ทำวิจัยและสอนหนังสืออยู่ที่กำแพงแสน เสาร์อาทิตย์กับช่วงปิดเทอมจะกลับบ้าน”

(โลกของมดแดงกับแตงกวา (เอยด้วย!), 2562 : 29)

“ฟาร์มโคนม เลี้ยงวัวนมออร์แกนิก น้ำอ้วนเลี้ยงวัวนมออร์แกนิก”

(โลกของมดแดงกับแตงกวา (เอยด้วย!), 2562 : 45)

“สวนผักของแม่เป็นแบบออร์แกนิก อธิบายง่ายๆคือไม่ใช้สารเคมีในการปลูก ปลูกในดินที่ปลอดสารเคมีด้วยการไม่เคยใช้ยาฆ่าแมลงและปุ๋ยเคมีมาอย่างน้อยสองปี”

(โลกของมดแดงกับแตงกวา (เอยด้วย!), 2562 : 45)

(2) ส่วนในเรื่อง ก ไก่โดนเสาร์ (2563) มีตัวละครที่เป็นครู และตัวละครที่เป็นนักเรียนในสมัยยุคหินดึกดำบรรพ์ และได้แสดงให้เห็นว่านักเรียนแต่ละคนก็มีจินตนาการ มีความถนัด มี

Citation : ไพบูลย์วรรณ จิตพัฒนกุล และศิริพร งามขจิต. (2566). การศึกษาลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่นเรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 205-

อุปนิสัยแตกต่างกัน และมีการนำเสนอให้เห็นว่า เมื่อเกิดปัญหาหรือมีคนต้องการความช่วยเหลือ เพื่อน ๆ นักเรียนคนอื่นก็จะยื่นมือเข้าไปช่วยกันเพื่อแก้ปัญหาให้หมดไปได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมประกอบด้วยผู้คนที่แตกต่างหลากหลาย และการอยู่ร่วมกันจะเกิดสันติสุขได้ต้องอาศัยการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

(ก ไก่โนเสาร์, 2563 : 24)

(3) เรื่องอยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต (2564) ผู้แต่งได้มีการสร้างตัวละครที่เป็นเด็ก ผ่านการมองธรรมชาติในการสร้างจินตนาการได้อย่างสมจริงเหมาะสมวัย ดังความว่า

“ฉันเงยหน้าขึ้นไปมอง ก็เห็นก้อนเมฆกระจายตัวกระจาย เพื่อนบอกอีกว่า “เหมือนท้องทะเลเลย” ฉันเห็นด้วย แต่ฉันคิดว่า เหมือนเด็กที่วิ่งไปตามความสุข วิ่งไปไม่หยุด”

(อยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต, 2564 : 175)

“ฉันเห็นพระจันทร์แอบอยู่หลังก้อนเมฆ เหมือนกำลังเล่นซ่อนหากับดาว ฉันอยากบอกพระจันทร์ว่า “ขอเล่นด้วยคนนะ” แต่ฉันไม่บอก เพราะดวงดาวกำลังมองหาอยู่”

(อยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต, 2564 : 259)

“ฉันมีความสุขเพราะธรรมชาติ เวลาลมพัดมา ทำให้ฉันรู้สึกสบาย เวลาฉันดมดอกไม้ทำให้รู้สึกหอม ฉันอยู่ได้ด้วยต้นไม้ ชอบใบเงาธรรมชาติ”

(อยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต, 2564 : 131)

นอกจากนี้เด็กยังมีความเชื่อฟังและรำลึกถึงพระคุณของครู ดังความในตอนท้ายถึงเรื่องแม่เล่าให้ฟังถึงประโยชน์ของแสงอาทิตย์ จากนั้นเด็กจินตนาการ ต่อไปว่าดวงอาทิตย์ให้ความรู้แก่หลอดไฟ ส่วนตัวเด็กผู้เขียนนั้นรำลึกถึงพระคุณของครู ดังความว่า

“แม่เล่าให้ฟังว่า แสงของดวงอาทิตย์มีประโยชน์มาก ช่วยส่องแสงลงมายังแผ่นโซลาร์เซลล์ แล้วจึงมีไฟฟ้าให้แสงอีกที ฉันจึงคิดว่า ดวงอาทิตย์ให้ความรู้แก่หลอดไฟ เพื่อให้หลอดไฟนำความรู้ไปใช้ แต่พอฉันเขียนตัวหนังสือ ฉันก็นึกถึงคุณครูเสมอ ทุกที”

(อยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต, 2564 : 255)

1.2 ตัวละครแบบเหนือจริง คือการสร้างตัวละครให้มีพฤติกรรมและรูปร่างเกินกว่าธรรมชาติวิสัย จากการศึกษาปรากฏตัวละครประเภทเหนือจริงเป็นสัตว์ประหลาด มีรูปร่างหน้าตาต่างจากมนุษย์ทั่วไป มีดวงตา 3 ดวง มี 4 มือ มีนิสัยชอบตัดต้นไม้ ตัวอย่างดังนี้

(1) เรื่องสี่สหายกับต้นไม้๑๐๐ (2564) ต้นไม้สัตว์ประหลาดที่ถือขวานเตรียมตัด

Citation : Jitpattanakun, P. and Ngamkajit, S. (2023). A Study of the Characters, Settings, and Storytelling

Through Illustrations in Fiction Books for Children Winning an Award of Excellence from the Office of the Basic Education Commission from 2017 to 2022. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(2) : 205-224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.33>

ต้นไม้ คุณลุงผู้เป็นตำรวจพยายามตามจับสัตว์ประหลาด ดังความว่า

“คุณลุงตำรวจก็กำลังตามจับเจ้าสัตว์ประหลาดที่แอบอยู่ใต้ต้นไม้ เด็กๆเห็นเจ้าสัตว์ประหลาดไหม...”

(สี่สหายกับต้นไม้๑๐๐ ต้น, 2564 : 4)

“นั่น ! เจ้าสัตว์ประหลาดถือขวานเตรียมตัดต้นไม้”

(สี่สหายกับต้นไม้๑๐๐ ต้น, 2564 : 8)

“ขณะที่สี่สหายแจกต้นไม้ เจ้าสัตว์ประหลาดก็แอบตัดต้นไม้ไปซะแล้ว.....สี่สหายเดินทางมาถึงสถานีอวกาศ เจ้าสัตว์ประหลาดก็แอบมาตัดต้นไม้ขวางทางจนได้”

(สี่สหายกับต้นไม้๑๐๐ ต้น, 2564 : 12-13)

1.3 ตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน คือ การสร้างตัวละครที่ไม่มีชีวิต ไม่มีวิญญาณ ไม่มีสติปัญญา เหมือนเป็นสิ่งมีชีวิต มีวิญญาณ มีความรู้สึกนึกคิด เช่น ฟาร์ร้องไห้ ไปไม่เร่งระบำ การสร้างตัวละครประเภทนี้จะทำให้สิ่งที่กล่าวถึงมีชีวิตชีวา ผู้อ่านมองเห็นภาพสิ่งนั้นได้ ดังตัวอย่างที่เห็นได้จากหนังสือนิทานสัตว์ที่ตัวละครเป็นสัตว์พูดได้ สามารถแสดงบทบาทได้เหมือนมนุษย์หรือกวีสารพัดนึกที่สามารถบันทึกละเอียดต่างๆ ตามที่เจ้าของสิ่งได้ ตัวอย่างดังนี้

(1) เรื่อง อยู่วังสระปทุม (2565) มีตัวละครแมวทรงเลียง ที่พยายามเล่า บรรยายเหตุการณ์ต่างๆในสระปทุม ทั้งที่ความเป็นจริงแมวไม่สามารถพูดได้ ดังความว่า

“อ่าวบัวเหล่านี้ก็เลยกลายเป็นแหล่งน้ำของพวกผมแมวในวังด้วย แต่ต้องแบ่งเวลาสับหลักกับพวกสุนัขทรงเลียงนะครับ”

(อยู่วังสระปทุม, 2565 : 30)

“พวกแมวๆอย่างผมที่ชอบอ่าวบัวนี้ ไม่ใช่เพราะน้ำใสเย็นชื่นใจแต่เพราะจะได้เมียงๆมองๆดูปลาสด”

(อยู่วังสระปทุม, 2565 : 32-33)

“อันที่จริงผมอยากจะเล่าแต่เรื่องแมวๆพวกพ้องของผม แต่ผมต้องยอมรับว่าพวกพี่สุนัขทรงเลียงนั้นมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันกว้างขวางมากกว่าพวกผม

(อยู่วังสระปทุม, 2565 : 34)

นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมการสนทนาระหว่างแมวกับแมว ดังความที่ว่า พี่ใบตองกลับมาก็คุยฟุ้งว่ารู้เรื่องเจ้านายของเราดีขึ้นมาก (อยู่วังสระปทุม, 2565 : 55) จากในเรื่องแมววัด ปรากฏ

Citation : ไพบุลย์วรรณ จิตพัฒนกุล และศิริพร งามขจิต. (2566). การศึกษาลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่า

เรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 205-

224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.33>

ตัวละครที่เป็นแมวพูดได้และแสดงกิริยาอาการเหมือนมนุษย์ ดังความว่า

“ฉันจะเล่าเรื่องครอบครัวฉันให้ฟังนะ แต่ฉันอยากให้ทุกคนได้รู้ว่า ‘จานิน’ ไม่ใช่พี่น้องแท้ๆ ของฉัน”

(แมววัด, 2563 : 24)

“แมวชื่อนินจาเพศเมีย ฉันชอบบอแงตอนเขาปลุก ฉันเป็นแมวที่ขี้เซามากนะ แต่ฉันก็ต้องตื่น”

(แมววัด, 2563 : 25)

(2) เรื่องสี่สหายกับต้นไม้ ๑๐๐ ต้น ปรากฏตัวละครเป็นสัตว์ หมู เสือ หมา หมี เดินทางมาพบพี่หมีและแมวยู่ในหมู่บ้านร่มรื่นเพราะมีต้นไม้มาก หมีมีต้นไม้จำนวนมาก หมู เสือ หมา หมีจึงอาสาไปแจกเพื่อนสัตว์ตัวอื่นๆ เช่น หนู สิงโต ไodonเสาร์ จากเรื่องดังกล่าวมีการบรรยายให้เห็นถึงตัวละครสัตว์ชนิดต่างๆ ที่แสดงกิริยาอาการเหมือนมนุษย์ ดังความว่า

“เช้าวันหนึ่ง ลูกหมู เสือน้อย ลูกหมาและลูกหมี ชวนกันออกมาเดินเล่น ทั้งหมดเดินฝ่าอากาศร้อนมาเรื่อยๆ จนกระทั่งเจอพี่หมีและพี่แมวกำลังปลุกต้นไม้อยู่ พี่หมีและพี่แมวเห็นสี่สหายร้อนจึงชวนสี่สหายแวะที่หมู่บ้าน”

(สี่สหายกับต้นไม้ 100 ต้น, 2564 : 1-3)

“สี่สหายขึ้นมาถึงบ้านต้นไม้ของพี่หมี พี่หมีมีต้นไม้มากมายไว้สำหรับแจกให้เพื่อนๆ สี่สหายจึงอาสาช่วยเอาต้นไม้ ๑๐๐ ต้น ไปแจก “ต้นไม้จะ ลูกหมู” พี่แมวยืนดูใส่ต้นไม้ให้ลูกหมู”

(สี่สหายกับต้นไม้ 100 ต้น, 2564 : 1-3)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้แต่งสร้างตัวละครในแบบบุคลาธิษฐาน ตัวละครถูกกำหนดให้เป็นสัตว์ชนิดต่างๆ ที่มีพฤติกรรมคล้ายคน คือมีความคิด ความรู้สึกและพูดสื่อสารถ่ายทอดกันเหมือนดังพฤติกรรมของมนุษย์

2. ฉาก สถานที่สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศต่างๆ และเวลาที่เรื่องนั้นเกิดขึ้น ในบางกรณีฉากมีบทบาทเสมือนเป็นตัวละครตัวหนึ่งด้วย นิตยา วรรณกิตร์ (2562) ,ปริดา ปัญญาจันทร์และสุไพฑ เมืองไทย (2557) และปราณี เชียงทอง (2526) สามารถแบ่งประเภทได้ดังต่อไปนี้

2.1 ฉากมีความสมจริง ผู้เขียนได้บรรยายฉากเหมือนเหตุการณ์นั้นๆ เกิดขึ้นจากการศึกษาพบตัวอย่างดังนี้

(1) ในเรื่องอยู่วังสระปทุม (2560) ได้มีการเล่าผ่านตัวละครแมวใบตองถึง

Citation : Jitpattanakun, P. and Ngamkajit, S. (2023). A Study of the Characters, Settings, and Storytelling

Through Illustrations in Fiction Books for Children Winning an Award of Excellence from the Office of the Basic Education Commission from 2017 to 2022. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(2) : 205-224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.33>

เหตุการณ์ที่ติดรถยนต์ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าฯ ไปเที่ยวในพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ได้มีการบรรยายเหตุการณ์ที่ให้ภาพตามอย่างสมจริงถึงภายในพระตำหนัก นอกจากเป็นพระตำหนักประทับแล้ว ยังเป็นสถานที่ตั้งโรงเรียนจิตรลดา และโรงงานที่ใช้ในการทดลองโครงการพระราชดำริต่างๆ อีกมากมาย ดังความว่า

“ นอกจากเป็นที่ตั้งของพระตำหนักที่ประทับแล้วยังเป็นที่ตั้งของโรงเรียนจิตรลดา ซึ่งทรงตั้งเพื่อการศึกษาแก่พระราชโอรสธิดาและบุตรหลานของข้าราชการสำนัก ข้าราชการบริพารต่างๆ

นอกจากนั้น ในพระราชวังแห่งนี้ ยังใช้เป็นที่พักทดลองโครงการในพระราชดำริอีกหลายโครงการ เป็นที่ตั้งของโรงสีข้าว โรงโคนม โรงผลิตนมผง นมอัดเม็ด โรงผลิตน้ำผลไม้ โรงบดและอัดแกลบโรงปุ๋ยอินทรีย์ และโรงฝึกหัดงานช่างฝีมือศิลปาชีพ เป็นต้น”

(อยู่วังสระปทุม, 2560 : 46-47)

(2) เรื่องแฉววัด (2563) มีการเล่าเรื่องผ่านแฉวนินจา ถึงเหตุการณ์ที่ได้เจอภูม่านสาย พระอาทิตย์ที่เลี้ยวผ่านกุฏิ เป็นงูไม่มีพิษ ไม่ทำร้ายมนุษย์ ซึ่งมีการบรรยายลักษณะของงูพระอาทิตย์ ดังความว่า

“พอเดินต่อไป ฉันเดินผ่านกุฏิหลังหนึ่ง ฉันเจอตัวอะไรบางอย่างเลี้ยวผ่าน ฉันกำลังจะตะปบ แต่ไม่ทัน สามเณรไปเรียกพระที่อยู่กุฏินั้นมาดู หลวงพี่รูปนั้นจึงบอกว่า “มันคืองู ม่านสาย พระอาทิตย์ ไม่ทำร้ายมนุษย์ กินหนูและจิ้งจกเป็นอาหาร เป็นไม่มีพิษ” แล้วมันก็เลี้ยวหายเข้าไปในพงหญ้า สามเณรก็พากันเดินกลับกุฏิ”

(เด็กวัด, 2563 : 57)

2.2 ฉากที่ช่วยการดำเนินการเรื่อง การบรรยายฉากเพื่อบอกสภาพของสถานที่ เวลาที่เกิดเหตุการณ์นั้นๆ หรือแนะนำตัวละครเข้าสู่เนื้อเรื่องฉากจะช่วยดำเนินการเรื่อง จากการศึกษาพบตัวอย่างดังนี้

(1) เรื่องอยู่วังสระปทุม (2560) ได้มีการเล่าเรื่องผ่านตัวละครแมวใบตอง บรรยายให้บรรยากาศภายในวังสระปทุมได้อย่างชัดเจน มีการกล่าวถึงสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าฯ ผู้ทรงเป็นเจ้าของวังสระปทุมผ่านการแนะนำตัวละครเพื่อเข้าสู่เนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดี ดังความว่า

“วังสระปทุมบ้านของเรานี้กว้างขวาง รมรื่น ถึงอยู่กลางเมือง ก็มีต้นไม้มากมาย เดิมเป็นที่ประทับของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีพระอัยยิกาของสมเด็จพระเทพรัตนฯ เมื่อพระองค์สวรรคตแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้า ภาณุพงศ์ ภาณุพงศ์ มาประทับ ณ วังแห่งนี้ เพื่อให้ทรงบูรณะวังเก่าแก่”

Citation : ไพบูลย์วรรณ จิตพัฒนกุล และศิริพร งามขจิต. (2566). การศึกษาลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบฉาก

เรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 205-

224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.33>

(อยู่วังสระปทุม, 2559 : 24)

(2) เรื่องโลกของมดแดงกับแตงกวา (2564) มีการบรรยายฉากการเปิดเรื่องให้เห็นภาพสถานที่ นำไปสู่การดำเนินเรื่อง กล่าวถึงบ้านของมดแดงกับแตงกวา ใช้รั้วบ้านและทางเข้าออกเดียวกันกับบ้านของเอย ที่แสดงให้เห็นถึงความสนิมสนมของตัวละคร ผ่านการเล่าเรื่องผ่านฉากได้อย่างชัดเจน ดังความว่า

“ ในรอบรั้วนี้มีบ้านสองหลัง เจ้าของเป็นเพื่อนกัน ตกลงเข้าออกทางเดียวกัน มีเพียงรั้วเตี้ยๆ ทาสีขาวแบ่งเขตบ้านระหว่างกันไว้เท่านั้น รั้วนี้มีประตูบานเล็กที่ส่งเสียงลั่นเอี๊ยดทุกครั้งที่มีคนเปิด และเสียงนี้ก็ดังบอYLESเหวี่ยงเพราะสมาชิกสองบ้านไปๆ มาๆ หากันตลอดทั้งวันและทุกวัน ”

(โลกของมดแดงกับแตงกวา (เอยด้วย!), 2562 : 1)

2.3 ฉากที่ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นลักษณะตัวละครชัดเจน หมายถึง ฉากลักษณะนี้เมื่อผู้อ่านแล้วจะเข้าใจ และทราบรายละเอียดของตัวละครมากขึ้น จากการศึกษาพบตัวอย่างดังนี้

(1) เรื่องอยู่วังสระปทุม (2559) ได้นำเสนอเรื่องความเมตตาผ่านตัวละครผู้เล่าเรื่องทีกล่าวถึงสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า ฯ ผู้ทรงเป็นเจ้าของวังสระปทุม ว่าทรงมีพระราชหฤทัยเมตตาทั้งต่อผู้คนต่างๆ ซึ่งนำเสนอด้วยการกล่าวถึงพระจริยวัตรบำรงสุขของราษฎรจำนวนมาก ตลอดจนเมตตาต่อสัตว์น้อยใหญ่ ทั้งในวังและนอกวัง ดังความว่า

“สมเด็จพระเทพรัตนฯ ทรงเมตตาแก่พวกสัตว์ทั้งหลาย โปรดให้อยู่กันตามสบาย ไม่ขับไล่ทั้งแมว นก หนู หาก กระรอก แม้จะทรงบ่นอยู่บ้างว่ากระรอกนั้นชอบแทะกินผลไม้บนต้น “บุพเพต์” คือ กินทิ้งกินขว้างถึงกระนั้นก็ทรงอดทนยอมให้กระรอกอยู่ในวัง น้ำพระราชหฤทัยเมตตาของเจ้านายของเราต่อสัตว์ฯ ทั้งหลายนี้ พวกผมแมวในสระปทุมมีโอกาสรับรู้เห็น เพราะบางครั้ง มหาดเล็กขาที่ตั้งโต๊ะเสวยได้ต้นไม้ รึมน้ำ บางครั้งมดไต่ขึ้นโต๊ะเสวย มหาดเล็กก็จับไปปล่อย แมลงวันก็แค่ไล่ พระสหายคนหนึ่งเคยทูลถามว่าทรงตบยุงบ้างไหม รับสั่งว่าไม่เคย”

(อยู่วังสระปทุม, 2559 : 94-95)

(2) เรื่องแม่วัด (2563) ได้มีการเล่าเรื่องตัวละครแมวนินจา ถึงเหตุการณ์ที่ไก่อินผ่านตอนเขาหลับ แต่เขาสามารถขมใจไม่ให้ตนเองโกรธ ซึ่งทำให้เห็นถึงนิสัยในการยึดหลักธรรมคำสอนที่ซึมซับและนำมาปฏิบัติ ความว่า

“วันหนึ่ง อากาศเย็นสบาย ฉันทหลับสบายมาก แต่พอไก่อินผ่านหน้าฉัน ฉันก็ตื่นและโกรธมาก ฉันไม่พอใจและขูไก่อี้ออกไป แล้วฉันก็นอนต่อด้วยความโมโห แต่เมื่อฉันไม่สนใจ ความโกรธ

Citation : Jitpattanakun, P. and Ngamkajit, S. (2023). A Study of the Characters, Settings, and Storytelling

Through Illustrations in Fiction Books for Children Winning an Award of Excellence from the Office of the Basic Education Commission from 2017 to 2022. Journal of Local Governance and Innovation.

7(2) : 205-224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.33>

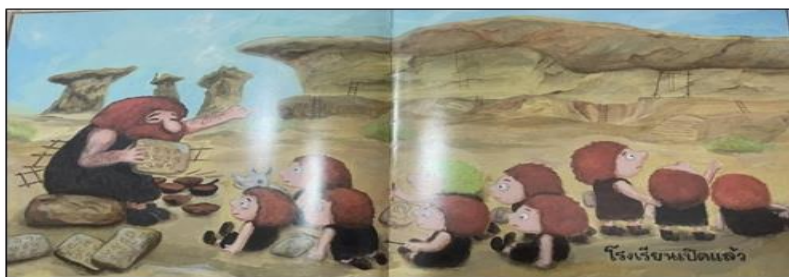
ก็หายไป ฉันทื่นขึ้นอีกครั้งอย่างสดชื่น”

(แมววัด, 2563 : 37)

3. องค์ประกอบภาพและมุมมองภาพ คือ การวางองค์ประกอบภาพเป็นการพูดด้วยภาษาภาพของผู้วาดภาพประกอบ เพื่อสื่อสารสิ่งที่เรื่องต้องการแสดงออก ขณะเดียวกันผู้วาดภาพจะต้องคำนึงถึงการวางตัวหนังสือไว้ด้วย (ปรีดา ปัญญาจันทร์ และสุตไผท เมืองไทย, 2557 : 44) ซึ่งจากศึกษาพบการสร้างองค์ประกอบภาพและมุมมองภาพ 3 ประเภทดังนี้

3.1 ภาพเล่าเรื่องเอง คือ ภาพที่ไม่มีคำบรรยายภาพสามารถแสดงความหมายในอย่างสมบูรณ์ จากการศึกษาค้นพบตัวอย่างดังนี้

(1) ซึ่งในเรื่อง ก ไก่โตโนเสาร์ (2562) มีการเปิดเรื่องภาพตัวละครที่เป็นโรงเรียนในสมัยยุคหินดึกดำบรรพ์ เพื่อสื่อถึงการเปิดโรงเรียนหรือการเข้าสู่เนื้อเรื่อง โดยใช้ภาพเล่าเรื่องเอง การเรียนรู้ตัวหนังสือจากครู และจากสิ่งแวดล้อมตามจินตนาการของเด็กนักเรียน ดังตัวอย่างภาพ

ภาพที่ 1 : นักเรียนในโรงเรียนสมัยยุคหินดึกดำบรรพ์

ที่มา : ก ไก่โตโนเสาร์ (2562 : 1)

3.2 ภาพประกอบเรื่องแบบตรงไปตรงมา คือ ภาพประกอบในลักษณะนี้มักใช้ในการอธิบายคำ เพื่อให้เด็กเข้าใจคำความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จากการศึกษาค้นพบตัวอย่างดังนี้

(1) เรื่องโลกของมดแดงกับแตงกวา (2562) ได้มีการเปิดเรื่องด้วยแผนที่อยู่บ้านของตัวละครสำคัญในเรื่อง เพื่ออธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจความสัมพันธ์ของตัวละครในแต่ละตัว อีกทั้งยังมีการใช้ภาพสื่อถึงการประกอบอาชีพของแต่ละครอบครัวให้ผู้อ่านเข้าใจมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างภาพ

Citation : ไพบุลย์วรรณ จิตพัฒนกุล และศิริพร งามขจิต. (2566). การศึกษาลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบภาพเล่า

เรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้น

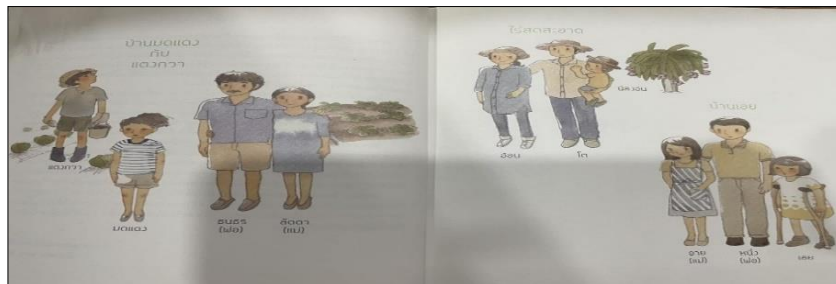
พื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 205-

224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.33>

ภาพที่ 2 : ภาพอธิบายแผนที่บ้านของตัวละครสำคัญในเรื่อง

ที่มา : เรื่องโลกของมดแดงกับแตงกวา(เอยด้วย!) (2562 : 1-2)

ภาพที่ 3 : ภาพแนะนำตัวละครในเรื่อง

ที่มา : เรื่องโลกของมดแดงกับแตงกวา (เอยด้วย!) (2562 : 1-2)

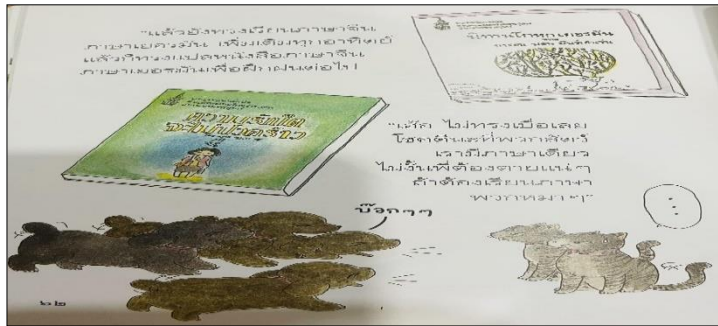
(2) เรื่อง อยู่ในวังสระปทุม (2559) เนื้อเรื่องได้มีการเล่าเรื่องผ่านตัวละครแมวใบทองถึงสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสนพระทัยศึกษาและฝึกฝนเรียนรู้ทักษะภาษาและวิชาการต่างๆ อยู่มิได้ขาด เช่น ภาษาเยอรมัน ภาษาจีน ในเนื้อเรื่องจึงได้นำภาพหน้าปกหนังสือผลงานพระราชนิพนธ์ในพระองค์ 2 เรื่อง คือ นิทานโกหกเยอรมัน และความรักใคร่จะไม่ปวดร้าว ซึ่งเป็นการใช้ภาพแบบตรงไปตรงมาเสมือนจริง เพื่อให้เห็นภาพของหนังสือ ดังตัวอย่างภาพ

Citation : Jitpattanakun, P. and Ngamkajit, S. (2023). A Study of the Characters, Settings, and Storytelling

Through Illustrations in Fiction Books for Children Winning an Award of Excellence from the Office of the Basic Education Commission from 2017 to 2022. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(2) : 205-224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.33>

ภาพที่ 4 : ภาพหน้าปกหนังสือผลงานพระราชนิพนธ์ในพระองค์

ทีมา : อยู่ในวังสระปทุม (2560 : 62)

3.3 ภาพประกอบทำหน้าที่ควบคู่ไปกับเรื่อง คือ คำพูดหรือภาษาที่นามธรรมที่ สอดแทรกอยู่ในเรื่อง จากการศึกษาพบตัวอย่างดังนี้

(1) เรื่องสี่สหายกับต้นไม้ 100 ต้น (2564) ในเรื่องสี่สหายเดินทางแจกต้นไม้ 100 ต้น ให้เพื่อนๆ แต่มีสัตว์ประหลาดที่ชอบแอบตัดต้นไม้ คุณลุงตำรวจกำลังตามจับสัตว์ประหลาดอยู่ โดยผู้เขียนใช้ภาพประกอบทำหน้าที่ควบคู่กับเนื้อเรื่อง และใช้กลวิธีให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมในเนื้อหาโดยใช้การตั้งคำถามให้ผู้อ่านตามหาลูกเจี๊ยบทั้ง 5 ตัว และตามหาสัตว์ประหลาดที่ซ่อนอยู่

ภาพที่ 5 สี่สหายเดินทางแจกต้นไม้ 100 ต้น ให้เพื่อน ๆ

ที่มา: สี่สหายกับต้นไม้ 100 ต้น (2564 : 3-4)

Citation : ไพบุลย์วรรณ จิตพัฒนกุล และศิริพร งามขจิต. (2566). การศึกษาลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่า เรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 205-224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.33>

(2) เรื่องอยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต (2564) ในเรื่องอยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต ทุกตอนจะมีการใช้ภาพประกอบทำหน้าที่ควบคู่ไปกับเรื่องตลอดทั้งเรื่อง ซึ่งยกตัวอย่างใน ตอน สมุดบันทึก มีการเปรียบเพื่อนที่เหมือนสมุดบันทึกหลากหลายสี เช่น เวลามีความสุขเปรียบหนังสือเล่มสีชมพู ถ้ามีเพื่อนชวนเปรียบหนังสือเป็นสีเหลือง ถ้าเพื่อนโกรธเปรียบหนังสือเป็นสีแดง แต่เขาเห็นเพื่อนเป็นสีขาว ดังความว่า

ภาพที่ 6 : เปรียบเพื่อนที่เหมือนสมุดหลากหลายสี

ที่มา : อยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต (2564 : 3-4)

3.4 ภาพประกอบทำหน้าที่มากกว่าเรื่อง

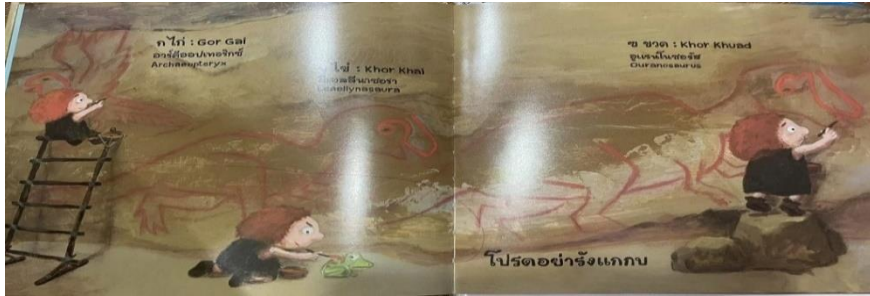
(1) เรื่อง ก ไก่โดโนเสาร์ (2562) ในเรื่องมีการนำเสนอเนื้อหาด้วยภาพประกอบมากกว่าเรื่อง ได้สร้างตัวละครที่แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ตัวละครที่เป็นครู และตัวละครนักเรียนในสมัยยุคหินดึกดำบรรพ์ การดำเนินเรื่องเน้นภาพวาดพญายุชนะไทย โดยสร้างจินตนาการผ่านโดโนเสาร์พันธุ์ต่างๆ เช่น ก เป็นส่วนหนึ่งของภาพโดโนเสาร์พันธุ์อาร์คีโอพเทอริกซ์ ข เป็นส่วนหนึ่งของภาพโดโนเสาร์พันธุ์อีแอลลีนาซอรา

Citation : Jitpattanakun, P. and Ngamkajit, S. (2023). A Study of the Characters, Settings, and Storytelling

Through Illustrations in Fiction Books for Children Winning an Award of Excellence from the Office of the Basic Education Commission from 2017 to 2022. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(2) : 205-224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.33>

ภาพที่ 8 ภาพนักเรียนภาพวาดพญานาไทย โดยสร้างจินตนาการผ่านไดโนเสาร์พันธุ์ต่าง ๆ
ที่มา : ก ไก่ไดโนเสาร์ (2562 : 1-2)

(2) เรื่องสี่สหายกับต้นไม้ 100 ต้น (2564) ได้มีการใช้ภาพประกอบทำหน้าที่มากกว่าเรื่อง ยกตัวอย่างในตอนที่คุณวาททำให้เกิดคลื่นยักษ์ เพื่อช่วยคุณลิงตำรวจจับสัตว์ประหลาด มีการใช้บทสนทนาระหว่างตัวละครถามถึงเหตุการณ์ว่าเกิดอะไรขึ้น ทำไมถึงมีคลื่นลูกโต ทำไมคุณแมวว่ายน้ำถึงตกน้ำ มีการใช้ภาพเพื่อสื่อคำตอบ มากกว่าใช้การเขียนอธิบายคำตอบให้ผู้อ่านเข้าใจ ดังตัวอย่างภาพ

ภาพที่ 7 ภาพคุณวาททำให้เกิดคลื่นยักษ์ เพื่อช่วยคุณลิงตำรวจจับสัตว์ประหลาด
ที่มา : สี่สหายกับต้นไม้ 100 ต้น (2564 : 20-21)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาลักษณะการสร้างตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่าเรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดี ที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560-2565 ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

การสร้างตัวละครได้มีการแบ่ง 5 ประเภท ได้แก่ 1) การสร้างให้สมจริง 2) การสร้างตาม

Citation : ไพบุลย์วรรณ จิตพัฒนกุล และศิริพร งามขจิต. (2566). การศึกษาลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่าเรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 205-

อุดมคติ 3) การสร้างแบบเหนือจริง 4) การสร้างตัวละครแบบฉบับ 5) การสร้างตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน

ผลการศึกษาพบว่าการสร้างตัวละคร 3 ประเภท ได้แก่ ตัวละครแบบสมจริง ตัวละครแบบเหนือจริง และตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน โดยเรียงลำดับที่พบมากที่สุด ลำดับที่1 ตัวละครแบบสมจริง ลำดับที่2 ละครแบบบุคลาธิษฐาน ลำดับที่ 3 ตัวละครแบบเหนือจริง ซึ่งลำดับที่1 การสร้างตัวละครแบบสมจริง ทำให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการสื่อสารผ่านตัวละครให้ผู้อ่านเข้าใจ สัมผัสตัวละครได้ง่ายมากขึ้น ส่งผลทำให้เข้าใจเนื้อสาระสำคัญของเรื่องได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของกุนทิกา ชาพิมล,มาโนช ดินลานสกุล และนิดา มีสุข (2559 : 147) ได้มีการศึกษาองค์ประกอบของวรรณกรรมเยาวชน ประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รางวัลแว่นแก้ว และรางวัลนายอินทร์เอเวอร์ระหว่างปีพุทธศักราช 2546-2555 พบว่าการสร้างตัวละครแบบสมจริง มากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้เขียนโดยส่วนใหญ่สร้างตัวละครแบบสมจริงเพื่อให้ผู้อ่าน สามารถสัมผัสตัวละครได้ง่าย สามารถเข้าถึงจิตใจและความคิดของตัวละครได้

การสร้างฉาก การวิจัยได้แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1) ฉากมีความสมจริง 2) ฉากที่ช่วยการดำเนินเรื่อง 3) ฉากที่ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นลักษณะตัวละครชัดเจน ผลการศึกษาพบว่าการสร้างฉากทั้ง 3 ประเภท เรียงลำดับที่พบมากที่สุดลำดับที่1 ฉากมีความสมจริง ลำดับที่ 2 ฉากที่ช่วยการดำเนินเรื่อง และลำดับที่3 ฉากที่ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นลักษณะตัวละครชัดเจน

ซึ่งเรียงลำดับที่พบมากที่สุดลำดับที่1 ฉากมีความสมจริง ซึ่งอาจเพราะฉากที่มีความสมจริงมีความใกล้เคียงกับบริบทที่เคยผู้อ่านพบเจอในชีวิตประจำวัน ผู้เขียนจึงสร้างฉากที่สมจริงเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพความคิดของผู้เขียนชัดเจนขึ้น เห็นส่วนประกอบของเรื่องได้อย่างสมบูรณ์ จะเห็นได้ว่าผลการศึกษาเรื่องฉากมีความเชื่อมโยงไปสู่การตัวละครที่มีความสมจริงไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิด วิจิตราร รุ่งแสง และสารภี ขาวดี (2563 : 96) ได้มีการศึกษาคคุณค่าในวรรณกรรมเยาวชนของสุมาลี บำรุงสุข ซึ่งผู้เขียนได้มีการวิเคราะห์การสร้างฉาก ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการฉากและบรรยากาศไว้อย่างสมจริงทุกเรื่อง เน้นฉากที่เด็กและเยาวชนคุ้นเคยโดยเฉพาะอย่างยิ่งบ้านและโรงเรียนซึ่งการที่ผู้เขียนสร้างฉากและบรรยายฉาก สถานที่ และเวลาที่เกิดเหตุขึ้น ๆ อย่างสมจริงในวรรณกรรมนอกจากจะช่วยทำให้เด็กเกิดจินตนาการ เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร

Citation : Jitpattanakun, P. and Ngamkajit, S. (2023). A Study of the Characters, Settings, and Storytelling

Through Illustrations in Fiction Books for Children Winning an Award of Excellence from the Office of the Basic Education Commission from 2017 to 2022. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(2) : 205-224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.33>

อย่างดีแล้ว ฉากยังช่วยให้เนื้อเรื่องสมจริงรวมทั้งช่วยให้ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์จริงของตนไปกับเหตุการณ์ในเรื่องด้วย

องค์ประกอบการเล่าเรื่องจากภาพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภทดังนี้ 1) ภาพเล่าเรื่องเอง 2) ภาพประกอบเรื่องแบบตรงไปตรงมา 3) ภาพประกอบทำหน้าที่ควบคู่ไปกับเรื่อง 4) ภาพประกอบทำหน้าที่มากกว่าเรื่อง ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบการเล่าเรื่องจากภาพ ทั้ง 4 ประเภท เรียงลำดับที่พบมากที่สุด ลำดับที่ 1 ภาพประกอบทำหน้าที่ควบคู่ไปกับเรื่อง ลำดับที่ 2 ภาพประกอบทำหน้าที่มากกว่าเรื่อง และลำดับที่ 3 ภาพประกอบเรื่องแบบตรงไปตรงมา ลำดับที่ 4 ภาพเล่าเรื่องเอง ซึ่งลำดับที่ 1 ภาพประกอบทำหน้าที่ควบคู่ไปกับเรื่อง สะท้อนให้เห็นว่าผู้เขียนวรรณกรรมสำหรับเด็กต้องการใช้ภาพประกอบสร้างความสนใจผู้อ่านควบคู่กับภาษา เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ง่าย สามารถจินตนาการตามได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อามารี จะปะกียา และสุรัสวดี นราพงศ์เกษม ได้มีศึกษาการวิเคราะห์เนื้อหา การใช้ภาษา และภาพประกอบในหนังสือภาพสำหรับเด็กที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ happyreading มีการสรุปด้านมุมมองภาพ ซึ่งประเภทภาพประกอบควบคู่มีการใช้มากที่สุด ได้กล่าวไว้ว่า โดยการใช้ภาพประกอบควบคู่ไปกับเรื่อง ผู้เขียนสำหรับเด็กมักจะใช้ภาษาวรรณกรรมในการเขียนเรื่องมีความประณีตถ้อยคำในหนังสือสำหรับเด็กจนสามารถทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการตามเรื่องที่อ่านได้

กล่าวสรุปได้ว่าลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่าเรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565 มีการใช้ลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่าเรื่องจากภาพ เป็นตัวช่วยเสริมความสนใจ สร้างความเข้าใจ นำไปสู่จินตนาการ ช่วยพัฒนาความคิดของเด็กให้มองโลกทัศน์กว้างมากขึ้น เพราะเรื่องราวจากหนังสือเสมือนภาพจำลองชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่องงานเขียนประเภทบันเทิงคดี ของนิธยาวรรณกิติร์ (2562 : 16) ความว่า ผู้เขียนอาจสมมุติตัวละคร ฉาก เหตุการณ์สะท้อนภาพเกี่ยวกับชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจและความคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ

Citation : ไพบูลย์วรรณ จิตพัฒนกุล และศิริพร งามขจิต. (2566). การศึกษาลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่า

เรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 205-

224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.33>

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สามารถเป็นแนวทางเลือกหนังสือวรรณกรรมสำหรับเด็กเพื่อเป็นสื่อการสอนให้กับเด็กในช่วงวัย 6-11 ปี

1.2 สามารถนำองค์ความรู้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการสร้างลักษณะตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่าเรื่องจากภาพให้เหมาะสมกับช่วงวัย 6-11 ปี

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่าเรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปรียบเทียบกับวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤษณะ กาญจนา และวชิรวรรณ ทับเสือ. (2561). สีสหายกับต้นไม้ 100 ต้น. กรุงเทพฯ : แพรวเพื่อนเด็ก.
- กฤษณิกา ขาพิมล, มาโนช ดินลานสกุล และนิดา มีสุข. (2559). องค์ประกอบของวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลหนังสือ ดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รางวัลแว่นแก้ว และรางวัลนายอินทร์ อะวอร์ด ระหว่างปี พุทธศักราช 2546-2555. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. 10(2) : 127-150.
- งามพรรณ เวชชาชีวะ. (2562). โลกของมดแดงกับแดงกวาง (เอ๋ยด้วย!). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์.
- จรรยาวรรณ เทพศรีเมือง. (2560). การทำหนังสือสำหรับเด็ก. อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ชีวัน วิสาสะ. (2562). ก ไก่ไดโนเสาร์. กรุงเทพฯ : แพรวเพื่อนเด็ก.
- ติณณา ตรียานนท์. (2564). อยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต. กรุงเทพฯ : ฟ้าสี.
- นิตยา วรรณกิตร์. (2562). วรรณกรรมสำหรับเด็ก. นนทบุรี : อินทนิล.

Citation : Jitpattanakun, P. and Ngamkajit, S. (2023). A Study of the Characters, Settings, and Storytelling

Through Illustrations in Fiction Books for Children Winning an Award of Excellence from the Office of the Basic Education Commission from 2017 to 2022. Journal of Local Governance and Innovation.

7(2) : 205-224; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.33>

- ปาริฉัตร วงศ์ดียิ่ง. (2560). **วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ปี พ.ศ.2553-2556**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจิตรา รุ่งแสง และสารภี ขาวดี. (2563). คุณค่าในวรรณกรรมเยาวชนของสุมาลี บำรุงสุข. **วารสารวิจิตรวรรณสาร**. 4(3) : 87-117.
- วิภา กงกะนันท์. (2533). **วรรณคดีศึกษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วีไลรัตน์ งามนตรี. (2565). **สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี**. หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยูโตะ พุคยะ. (2564). **แม่วัด**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ผีเสื้อ.
- สุมาลี บำรุงสุข. (2565). **อยู่ในสระประทุม**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์.
- อามารี จะปะกียา และสุรัสวดี นราพงศ์เกษม. **การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหา การใช้ภาษาและภาพประกอบในหนังสือภาพสำหรับเด็กที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ happyreading**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://human.yru.ac.th/thai>. สืบค้น 11 มกราคม 2565.
- LI NINGMIN. (2560). **การวิเคราะห์หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลระหว่างปี พ.ศ. 2552 ถึง ปี พ.ศ.2558**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

Citation : ไพบูลย์วรรณ จิตพัฒนกุล และศิริพร งามขจิต. (2566). การศึกษาลักษณะของตัวละคร ฉาก และองค์ประกอบการเล่าเรื่องจากภาพผ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปีพุทธศักราช 2560 – 2565. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 7(2) : 205-

